

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.254/2020/7. számú ítélete és a Kúria Bhar.I.1202/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Alobaidi Jakab ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a 2020. október 15-én kihirdetett 25.B.254/2019/47. számú ítéletével az indítványozót bizonyítottság hiányában felmentette az ellene emelt vád alól [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 566. § (1) bekezdés c) pont I. fordulata].
- [4] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. június 1-én kihirdetett 4.Bf.254/2020/7. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki 2 rendbeli vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban büntetvében. Ezért őt 1 év – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – börtönbüntetésre és az ügyvédi foglalkozástól 5 évi eltiltásra ítélte, továbbá az indítványozóval szemben 300 000 forintra vagyonelkobzást rendelt el.
- [5] A Kúria mint harmadfokú bíróság a 2022. január 25-én kihirdetett Bhar.I.1202/2021/6. számú végzésével helyben hagyta a másodfokú határozatot.
- [6] 1.1. Az indítványban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [7] A Budapesti Nyomozó Ügyészség a 2019. február 25-én benyújtott Nyom.487/2017. számú vádiratával az indítványozót 2 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 295. § (1) bekezdése szerinti vesztegetés hatósági eljárásban büntetvével vádolta.
- [8] A Fővárosi Törvényszék az indítványozót bizonyítottság hiányában felmentette az ellene emelt vád alól. Indokai szerint a bizonyítékok értékelése során azzal szembesült, hogy a két terhelő tanúvallomás, – valamint az azokon alapuló ténybeli, illetve logikai következtetések – alapján egyébként életszerű következtetést lehetne levonni a vádbeli bűncselekmény megvalósulására, ugyanakkor a tanúk vallomásai között olyan alapvető és lényegében minden egyes részletre kiterjedő ellentmondás állt fenn, hogy azokra bűnösség kimondása nem alapítható.
- [9] Az elsőfokú ítélettel szemben az ügyészség jelentett be fellebbezést az indítványozó bűnösségének megállapítása, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés és ügyvédi foglalkozástól eltiltás kiszabása, valamint vagyonelkobzás elrendelése érdekében. Indokai szerint az elsőfokú ítélet indokolása részben iratellenes és a bíróság a megállapított tényekből téves következtetést vont le. Az ügyészség szerint a bizonyítékoknak az észszerűség, az életszerűség és a logika szabályai szerint történő értékelésével ugyanis csupán az a következtetés vonható le, hogy az indítványozó bűnös. Az elsőfokú bíróság ítélete ezáltal a Be. 592. § (1) bekezdés d) pontja szerinti okból megalapozatlan, ami azonban a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján a másodfokú eljárásban orvosolható.
- [10] A védő az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [11] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság abszolút és relatív eljárási szabálysértést nem vétett, a bizonyítást a szükséges és lehetséges körben lefolytatta, ugyanakkor az ítélet tényállása a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontja szerinti részbeni megalapozatlanságban szenved. Kifejtette, hogy a bizonyítékok értékelésekor az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a tanúvallomások egészét, azonban a bizonyítékok értékelésekor észszerűtlenül és tévesen tulajdonított jelentőséget az ügy elbírálása szempontjából lényegtelen részleteknek. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a tanúk

kifejezetten egybehangzó és következetes vallomást tettek a vád tárgyát képező konkrét bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő tényekre vonatkozóan. Ennek eredményeként az elsőfokú bíróság iratellenes és hibás megállapításokat tett, ezért az Ítéltábla nyilvános ülésen eljárva a ténybeli következtetés útján helyesbített és kiegészített tényállás [Be. 593. § (1) bekezdés c) pont] alapján bűnösnek mondta ki a terhelt.

- [12] A másodfokú ítélet ellen a védő és az indítványozó terhelt elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést, valamint az indítványozó az ügy nyilvános ülésen való elbírálását indítványozta. A védő fellebbezése indokolásában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást, a bizonyítékok felülmérlegelésével állapított meg eltérő tényállást, amely az EBH 2019.B.9. számú határozat alapján tilalmazott. Álláspontja szerint ezáltal a másodfokú bíróság tényállása megalapozatlan, vagyis a harmadfokú bíróságnak vissza kell állítania az elsőfokú bíróság tényállását. A rendbeliség kapcsán kifejtette, hogy legfeljebb az lenne megállapítható, hogy az indítványozó megkeresése az egyik – de nem mindkét – tanú vallomásának megváltoztatására irányult. A kiszabott büntetés enyhítése mellett indítványozta a foglalkozástól eltiltás mellőzését, mivel álláspontja szerint az indítványozót kétszeres joghátrány érne.
- [13] A Legfőbb Ügyészség a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [14] A Kúria mint harmadfokú bíróság nyilvános ülésen eljárva – a védő fellebbezésében írtakra is figyelemmel vizsgálta és – megállapította, hogy a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, miszerint az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott okból részben megalapozatlan.
- [15] Kifejtette, hogy az EBH 2019.B.9. számú döntés alapján is – függetlenül attól, hogy azóta a Be. változott – a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma azt jelenti, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Ellenben e szabály az elsőfokon lefolytatott bizonyítást védi és nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza. A tényállás hiányosságának pótlása, a felderítetlenség megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése vagy a helyes ténybeli következtetés viszont nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem a megalapozatlanság kiküszöbölésének törvényes eszköze abban az esetben is, ha az a felmentett terhelt bűnösségének megállapításához vezet. A Be. 2021. január 1-jétől – az ügy elbírálásakor is – hatályos rendelkezései mindezt egyértelművé tették. Kifejtette továbbá, hogy a másodfokú bíróságnak nem csupán lehetősége, hanem kötelessége is a felmentett vádlott bűnösségének megállapítása eltérő tényállás megállapításával, ha az elsőfokú bíróság tényállása azért megalapozatlan, mert a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.
- [16] A másodfokú bíróság a tényállást ténybeli következtetés alapján kiegészítette, ami azonban nem maradéktalanul helyes, ezért a Kúria a Be. 619. § (3) bekezdése alapján, – mivel a helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján megállapítható és a helytelen ténybeli következtetés ugyancsak ezen ügyiratok tartalma alapján kiküszöbölhető, – a tényállást helyesbítette, s ennek alapján helybenhagyta a másodfokú bíróság bűnösséget megállapító ítéletét.
- [17] A Kúria megállapította továbbá, hogy a minősítés és a büntetéskiszabás törvényes volt, utóbbi esetében egyetértett a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével és az ügyvédi foglalkozástól 5 évi eltiltással is.
- [18] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.254/2020/7. számú ítélete és a Kúria Bhar.I.1202/2021/6. számú végzése ellen.
- [19] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [20] Indokai szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, indokolása hiányos, ki zárólag formálisan hivatkozik arra, hogy miért állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket. Álláspontja szerint a döntés legnagyobb hiányossága, hogy nem reflektál arra, hogy ha teljesen azonos bizonyítékokból induló következtetései teljes mértékben ellentétes eredményre vezetnek – mint az elsőfokú bíróság esetében történt – akkor mire alapozható a marasztaláshoz szükséges kétséget kizáró bizonyosság.
- [21] Kifejtette, hogy a Kúria ezeket a hiányosságokat a másodfellebbezés nyomán igyekezett orvosolni, azonban az általa rögzített tényállás más tekintetben még kirívóbban hiányos, mint az a másodfokú ítélet esetében volt. Álláspontja szerint a Kúria nem adott számot arról, hogy miért megalapozatlan az elsőfokú bíróság ítélete. Sérelmezte, hogy a Kúria is módosította a tényállást, azonban az indokolása nem tartalmazza kellő részletességgel, hogy a megállapított tényeket milyen bizonyítékokra alapozta. Álláspontja szerint mindez az önkényesség látszatát kelti és sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint a (2) bekezdés szerinti ártatlanság vélelmét.

- [22] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [23] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [24] Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [25] Kétségtelen, hogy az indítványozó által támadott, az alapügyben hozott másodfokú ítélet és harmadfokú végzés olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyra lehet.
- [26] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben terhelt volt.
- [27] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, továbbá indokolja a bírósági döntések Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [28] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét állító részében az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [29] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [30] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az elsőfokú bíróság felmentő ítéletét követően a másodfokú bíróság a bizonyítékok felülmérlegelésével állapította meg a bűnösségét. A harmadfokon eljáró Kúria – a másodfokú bírósághoz hasonlóan kiegészítette a tényállást és – helybenhagyta a másodfokú ítéletet. Álláspontja szerint a másod- és a harmadfokú bíróság sem teljesítette indokolási kötelezettségét, nem tartalmazzák a döntések, hogy kétséget kizáróan megállapítható a terhelt büntetőjogi felelőssége.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is megállapítja, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3507/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [21]; 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {vö. 3294/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [34] Főszabályként a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].
- [35] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.
- [36] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hiteltérdeklőségének – akár közvetett, akár közvetlen bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

- [37] Ugyanakkor – a hatályos törvény szerint már – nem kivételes, amikor a Be. felmentést ad e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság
- a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
 - eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [38] Ennek elsődleges és általános feltétele, ha a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó
- kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),
 - vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése) {vö. 3300/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [21]–[25]; BH2021. 35. [41]–[45]}.
- [39] Ehhez képest pedig az indítványban felvetett sérelmekre – az indítványban foglaltakkal ellentétben – a másod- és a harmadfokú bíróság ítélete is tartalmaz indokolást. Mindkét határozat részletes indokát adta a részbeni megalapozatlanság vizsgálatának és kiküszöbölésének, a bizonyítékok értékelésének, továbbá a Kúria a védői fellebbezésben (és az alkotmányjogi panaszban) felvetett kérdéseket is vizsgálta (másodfokú döntés, Indokolás [31]–[50]; Kúria végzése, Indokolás [23]–[38]). Következésképpen kétségtelen, hogy a vonatkozó eljárásjogi és anyagi jogi szabályozás nyomán egyaránt – kimerítő, s törvényességi szempontból helytálló, alkotmányossági aggályokat fel nem vető – indokolást tartalmaznak a határozatok.
- [40] Kétségtelen továbbá az is, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában – az indokolási kötelezettség és az ártatlanság vétele megsértésének állításán keresztül – a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, s megismételte a másodfokú ítélettel szembeni kifogásait.
- [41] Az Alkotmánybíróság szintén megjegyzi, hogy nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [42] Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül pedig nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [43] Az indítványozó azon álláspontja, miszerint sérült a tisztességes eljáráshoz való joga az ellene folytatott eljárásokban, nem vetett fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelne (Abtv. 29. §).
- [44] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1291/2022.

• • •